

דף כ

יט. א. מה דינם של חולין שנעשו על טהרת הקודש?

ב. האם אדם משמר דבר הנתון ביד חברו?

ג. שמר כלי או מאכל וטעה וסבר שהוא כלי / מאכל אחר – האם שמירתו שמירה?

ד. שמירה מדבר המטמא ולא מדבר הפוסל – מה דינה?

ה. בגד שנארג ללא כוונת שמירה – מה דינו?

ו. מי שהיו חמריו ופועליו טעונים טהרות – מה דין הטהרות?

א. חולין שנעשו על טהרת הקודש – נחלקו תנאים; יש אומרים שהם כחולין (ואין מועיל מה שמשמר זה כאילו היו קודש, שבטלה דעתו. רש"י, ויש אומרים כתרומה (רבי אלעזר רבי צדוק), ויש אומרים שהיא כקודש (כן אמרו לשמוע מדברי משנתנו. וע' גם טהרות ב,ו).

הנפקותא המבוארת בסוגיתנו היא לענין שמירה; השומר חוליו על טהרת הקודש, האם נחשבת זו לשמירה לתרומה ולקודש, שאם נגעו בתרומה / בקודש לא טימאום אם לאו.

[וכן נכללה במחלוקת זו השאלה אם יש בהם שלישי או רביעי לטומאה אם לאו (ע' חולין לג לה). ונפקא מינה בטומאתם – שאין להקדישם קדושת הגוף (עתוס' חולין לה ד"ה האוכל). וכן יש סוברים שאסור לאכול חולין שנעשו על טהרת הקודש כשהם שלישי (ע' חולין ב: רש"י שם לו: ובית מאיר, ובמפרשים שם לה)].

א. יש פוסקים חולין שנעשו על טהרת הקודש כקודש דמו (ראב"ד אבות הטומאות יא,ט), ויש פוסקים

כחולין (רמב"ם שם. ואעפ"כ משמע שנקט (יב,טז) שבגדי אוכלי חולין שנעשו עטה"ק אינם כמדרס לקודש.

'זבח תודה'. ותמה על הרע"ב שכתב להפך).

ב. למאן דאמר חולין שנעשו עטה"ק כתרומה דמו, יש לומר שדינם כתרומה לכל דבר ואין בהם

מעלות המיוחדות לקודש (כן עולה מדברי חזון איש טבול-יום ב,ב), אך יש לומר שיש בהם שש

מעלות המיוחדות לקודש כדלהלן כא. (עפ"י חזו"א טהרות ב, ג ח).

ב. אמר רבי יונתן בן אלעזר: נפלה מעפרתו הימנו, אמר לחבירו תנה לי ונתנה לו – טמאה. ופירש רבי יוחנן,

חזקה אין אדם משמר מה שביד חברו (וגם חברו לא שמר לפי שאינה שלו, וגם אומר: הלא כיון שאמר

לי תנה לי והוא אינו יודע אם טמא אני אם טהור, לא חש לטהרתו, ויש כאן הסח הדעת, ולמחמירי

בטהרות הוי הסח הדעת טמאה. רש"י, רמב"ם).

מעשה בשתי נשים חבירות שנתחלפו להן כליהן בבית המרחץ ובא מעשה לפני רבי עקיבא וטימאן.

ג. נתחלפו לו כלים בכלים, או שהושיט ידו לסל ליטול פת חטים ועלתה בידו פת שעורים – שמירתו שמירה.

וכן השומר את החבית בחזקת של יין ונמצאת של שמן – שמירה טובה היא. אבל אמר רבי יונתן בן עמרם:

נתחלפו לו כלים של שבת בכלים של חול ולבשם – נטמאו מפני שכלים של שבת אדם רגיל לשמרם יתר

על כלי חול, וכשסבר שהם של חול הוריד משמירתם הרגילה, והרי זה הסח הדעת משמירה הראויה להם.

ד. רבי ירמיה ורבינא אמרו (ופירשו בכך הברייתות) שיש שמירה לחצאין, והשומר על כלי או מאכל מפני

דבר המטמא ולא מדבר הפוסל, הועילה שמירתו לענין שלא יטמא אחרים אבל לא לענין פסול עצמו.

ה. בגד שנארג ללא כוונת שמירה, אפילו הוא בטוח עתה שמשעה שנארג ונעשה בר-קבלת-טומאה לא נגעה בו שום טומאה – הרי זה טמא לעושי טהרות, שכן אמרו חכמים: בלבו לשמרו – טהור, אין בלבו לשמרו – טמא.

ו. מבואר בגמרא שכיון שאין אדם משמר מה שביד חברו, אם היו חמריו ופועליו טעונים טהרות, אפילו לא נתעלמו מעיניו – טמאות טמא נגעו בהן, אבל אם טיהר את פועליו – טהורות, ואפילו הפליג מהם, שהרי יכול בכל רגע לבוא פתאום דרך עקלתון הלכך יראים ממנו, אבל אם אמר להם לכו ואני אבוא אחריכם, כיון שנתעלמו עיניו מהם – טהרותיו טמאות, שאין עם הארץ מקפיד על מגע חברו.

א. כתבו התוס': דוקא בפועלים ישראל צריך שיטהרם וגם צריך שיהא יכול לבוא דרך עקלתון, אבל בנכרי די בדרך עקלתון לחוד, כי יודע הנכרי שבעל הבית מקפיד על מגעו ואינו מחזיק עצמו כטהור, ולכך הוא ירא כל שעה שמא יבוא.

ב. הרמב"ם לא הצריך לטהר פועליו ומשמע שנקט שבבא להם דרך עקלתון די. [ונראה שגרס בגמרא 'אלא בבא להם דרך עקלתון'. ובה תודה].

פרק שלישי; דפים כ – כא

כ. א. חומר בקודש מבתרומה – כיצד?

ב. חולין שנעשו על טהרת הקודש – מה דינם לענין אותן מעלות?

ג. עירוב מקוואות בכמה?

א. חומר בקודש מבתרומה; –

שמטבילין כלים בתוך כלים לתרומה אבל לא לקודש. [לרבי אילא, מפני שכבדו של כלי חוצץ. ולרבא, גזירה שלא יטביל מחטים וצינורות בכלי שאין בפיו כשפופרת הנוד].

אחוריים ותוך ובית הצביטה (חלוקים זה מזה לענין שאם נטמא אחד מהם בטומאה דרבנן, לא נטמא השאר) בתרומה אבל לא בקודש.

הנושא את המדרס נושא את התרומה אבל לא את הקודש.

מרש"י משמע לכאורה שהנושא את המדרס הוא אב הטומאה [ולכך כתב שאסור לו ליגע בקודש שהוא נושא], והתוס' תמחו על כך והוכיחו שאינו אב-הטומאה לטמא כלים במגעו.

בגדי אוכלי תרומה מדרס לקודש.

בקודש, מתיר (את הקשרים שבכלים, קודם טבילתם) ומנגב (אם הם רטובים) ומטביל ואח"כ קושר, ובתרומה קושר ואח"כ מטביל.

כלים הנגמרים בטהרה צריכים טבילה לקודש אבל לא לתרומה.

הרביעי בקודש פסול והשלישי בתרומה.

בתרומה, נטמאת אחת מידי – חברתה טהורה, ובקודש מטביל שתיהן, שהיד מטמא את חברתה בקודש אבל לא בתרומה.

אוכלים אכלים נגובים בידיים מסואבות בתרומה אבל לא בקודש. (יתבאר להלן).

האונן ומחוסר כפורים צריכים טבילה לקודש, אבל לא לתרומה (שאינן איסור לאונן ולמחוסר כבתרומה כלל).